

Pregledni znanstveni članek Review scientific paper (1.02)
Besedilo prejeto Received: 9. 6. 2020; Sprejeto Accepted: 20. 7. 2020
UDK UDC: 929Vodeb R. M.
DOI: 10.34291/Edinost/75/Skafar
© 2020 Škafar CC BY 4.0

Vinko Škafar

Rafko Mihael Vodeb (1922–2002)

Rafko Mihael Vodeb (1922–2002)

Izvleček: Predstavljamo Rafka Mihaela Vodeba (26. 7. 1922, Dolenja vas pri Artičah – 5. 7. 2002, Maribor), duhovnika, umetnostnega zgodovinarja, pesnika, prevajalca in urednika, ki je bil mož številnih darov in multikulturnik. Osnovno šolo je obiskoval v Artičah, gimnazijo v Mariboru, filozofijo in teologijo magistriral (licenciat) na papeški univerzi Urbaniana v Rimu (1941–1948), študiral (1958–1962) in leta 1962 diplomiral iz umetnostne zgodovine in arheologije na Université catholique v Louvainu (Leuvnu). V Rimu je bil podpravnatelj v Pontificio collegio Urbano (1949–1958), predavatelj misijonske umetnosti in arheologije na univerzi Urbaniana (1962–1971), sodeloval pri slovenskih oddajah Radia Vatikan (1948–1958), v letih 1964–1971 bil vodja oddaj. Leta 1971 se je vrnil v Slovenijo in postal predavatelj umetnostne zgodovine, misiologije in apologetike na Enoti v Mariboru Teološke fakultete v Ljubljani, v osemdesetih letih predaval samo še umetnostno zgodovino in varstvo sakralne dediščine. V letih 1973–1974 je bil urednik družinske revije *Nova mladika*, v letih 1974–1986 glavni urednik revije *Znamenje*, v letih 1976–1982 tajnik in urednik Mohorjeve družbe v Celju. Leta 1988 se je pridružil Katoliški karizmatični prenovi ali duhovnemu toku Prenova v Duhu in se v njem predvsem kot duhovnik vse do smrti pastoralno angažiral, v letih 1996–1997 tudi kot urednik lista *Prenova*.

Ključne besede: Rafko Mihael Vodeb, duhovnik, umetnostni zgodovinar, pesnik, prevajalec, urednik, Katoliška karizmatična prenova

Abstract: *We present Rafko Mihael Vodeb (July 26, 1922, Dolenja vas pri Artičah – July 5, 2002, Maribor), a priest, art historian, poet, translator and editor who was a man of many gifts and a multiculturalist. He attended primary school in Artiče, grammar school in Maribor, accomplished master's degree in philosophy and theology (licentiate) at the Pontifical Urbanian University in Rome (1941–1948), studied (1958–1962) art history and archeology and in 1962 graduated at the Université catholique in Louvain (Leuvna). In Rome, he was a deputy director at the Pontificio collegio Urbano (1949–1958), a lecturer in missionary art and archeology at the University of Urbaniana (1962–1971), participated in the Slovenian broadcasts of Vatican Radio (1948–1958), and hosted broadcasts in 1964–1971. In 1971 he returned to Slovenia and became a lecturer in art history, missiology and apologetics at the Maribor Unit of the Faculty of Theology in Ljubljana, in the 1980s he lectured only on art history and the protection of sacral heritage. In 1973–1974 he was the editor of the family magazine *Nova mladika*, in 1974–1986 the editor-in-chief of the magazine *Znamenje*, in 1976–1982 the secretary and editor of the *Mohorjeva družba* in Celje. In 1988 he joined the Catholic Charismatic Renewal or the spiritual stream Renewal in the Spirit and engaged*

in pastoral work there primarily as a priest until his death, and in 1996–1997 also as the editor of the paper Prenova.

Key Words: *Rafko Mihael Vodeb, priest, art historian, poet, translator, editor, Catholic Charismatic Renewal*

Življenjepis (namesto uvoda)

Rafko Mihael Vodeb se je rodil 26. julija 1922 v Dolenji vasi pri Artičah (župnija Videm- Krško) kmetu Mihaelu in Ani, r. Ogorevc. Osnovno šolo je obiskoval v Artičah, kot gojenec mariborskega dijaškega semenišča je od leta 1933 obiskoval klasično gimnazijo v Mariboru, maturiral je leta 1941 v Ljubljani, kamor je po zasedbi Štajerske zbežal pred Nemci. Po maturi je po posredovanju Franca K. Lukmana v letih 1941–1948 študiral filozofijo in teologijo v Rimu na Pontificia Università Urbaniana in iz obojega, iz filozofije 1944 in teologije 1948 magistriral oz. opravil licenciat. Na veliko soboto 27. marca 1948 je bil posvečen za duhovnika. Po daljši študijski pavzi je v letih 1958–1962 znova študiral in leta 1962 diplomiral iz umetnostne zgodovine in arheologije na Université catholique v Louvainu (Leuvnu).

V letih 1949–1958 je bil podravnatelj v Pontificio collegio Urbano de Propaganda fide v Rimu, v letih 1962–1971 predavatelj misijske umetnosti in arheologije na Papeški univerzi Urbaniana v Rimu. V letih 1948–1958 je sodeloval pri slovenskih oddajah Radia Vatikan, od leta 1962 bil pomočnik vodje teh oddaj in v letih 1964–1971 vodja slovenskih oddaj na tem radiu, in tako je veliko pripomogel k temu, da so bili slovenski poslušalci objektivno obveščeni o dogodkih v vesoljni Cerkvi, tudi med drugim vatikanskim cerkvenim zborom. Sodeloval pa je tudi pri slovenskih oddajah radia Trst A. Leta 1971 se je vrnil v domovino in na mariborskem oddelku Teološke fakultete v Ljubljani predaval krščansko in liturgično umetnost, misiologijo in apologetiko. V osemdesetih letih je predaval samo še umetnostno zgodovino in varstvo sakralne umetnosti. V letih 1973–1974 je bil urednik družinske revije *Nova mladika*, v letih 1974–1986 glavni urednik revije *Znamenje*, od leta 1976 do 1982 je bil tajnik in urednik Mohorjeve družbe v Celju. Po upokojitvi leta 1982 se je naselil v svojem mlinu v Turnem (župnija Slivnica pri Celju), kjer si je uredil zasebno kapelo. (Vodeb 1989) Leta 1988 se je pridružil Katoliški karizmatični prenovi ali duhovnemu toku Prenova v Duhu in vse do smrti ostal v njem zavzet in dejaven (Bukovec 1998, 7–9.2–4). K njemu so se v zadnjem

obdobju njegovega življenja zatekali ljudje v duševnih stiskah in iskanjih. Septembra 2000 se je zaradi oslabelosti in bolezni preselil v Duhovniški dom v Mariboru, kjer so mu v organizaciji Stanka Janežiča, gimnazijskega sošolca in prijatelja, ob osemdesetletnici življenja, 17. 6. 2002, pripravili slavlje s predstavitvijo zbornika *Srečanja in pogovori* (Smodiš 2002, 25–26.10) in kjer mu je bolniška soba postala kapela (Rustja 2002, 7.24–26). V Duhovniškem domu je 5. 7. 2002 »prestopil zadnji prag, prebil sončno zaveso zamejenega in našel večni Jeruzalem« (iz njegove pesmi *Pride čas*) (Smej 2002, 29.11). Pogreb je bil 8. julija 2002 v Slivnici pri Celju (S 2002, 121).

Zakaj je bil Rafko Vodeb pokopan v Slivnici, saj starejši brat Ivan počiva v duhovniškem grobu na mariborskem pobreškem pokopališču? Stari oče Gašper Vodeb, mlinar, je bil iz Nove vasi pri Šentjurju (»verjetno se je izučil v Turnem, kjer je bilo ob potoku Ločica na razdalji dveh kilometrov pet mlinov in dve žagi« /SP 2002, 165/). Priselil se je v Dolenjo vas, kjer je kupil majhno posestvo in ga precej povečal. Najbrž sta mlin v Turnem in pokopališče v Slivnici zavestno ali podzavestno vračanje h koreninam prednikov, saj je v svojih spisih vsaj dvakrat – pri *Sončni pesmi* Franciška Asiškega in ob misli na grob svojega očeta v Nancyju – uporabil izraz Mati Zemlja (*Tellus Mater*) (Z 1983, 527; Vodeb 1990, 61; SP 2002, 167). Seveda pri Vodebu ne gre za *Tellus Mater* (*Terra Mater*) v poganskem ali panteističnem pomenu, marveč v krščanskem molitvenem pomenu: »Vzemi, zemlja, kar je tvojega, Kristus naj sprejme, kar je njegovega: telo je iz zemlje, duh pa je od zgoraj vdihnjen.« V tej luči je zanimiv njegov razmislek *Pokopališče, znamenje vstajenja* v reviji *Cerkev v sedanjem svetu* (CSS 1972, 195–196).

Predstavili bomo Rafka Vodeba kot umetnostnega zgodovinarja, pesnika in mentorja, prevajalca in lektorja, voditelja pogovorov, pisatelja o ženskah v Cerkvi, urednika in duhovnika, ki se je pridružil Katoliški karizmatični prenovi.

1 Umetnostni zgodovinar

Vodeb je po študiju filozofije in teologije in devetletni službi podravnatelja v Pontificio collegio Urbano de Propaganda Fide v Rimu (1949–1958) štiri

leta (1958–1962) študiral na Université catholique v Louvainu (Leuvnu) umetnostno zgodovino in arheologijo. Dejal je, da se je za umetnostno zgodovino odločil »iz ljubezni« in da je v Louvainu dodobra spoznal evropsko romaniko in gotiko, posebno pa se je zanimal za sodobno cerkveno umetnost pa tudi za mezopotamsko, egipčansko in palestinsko, ker je o tem pisal diplomsko nalogo (SP 2002, 191). Po vrnitvi v Rim je v letih 1962–1971 na papeški univerzi Urbaniana predaval sakralno umetnost in krščansko arheologijo. Kakor da mu je kot multikulturniku to bilo premalo, je hkrati sodeloval pri vatikanskem radiu in ob tem še prevajal pomembna besedila v slovenščino. Ko se je leta 1971 vrnil v domovino, je na mariborskem oddelku Teološke fakultete v Ljubljani postal predavatelj krščanske in liturgične umetnosti, misiologije in apologetike. Podobno kot v Rimu je bil ob predavanjih odprt za različne kulturne in predvsem leposlovne dejavnosti, kar je bilo sicer dobro, sočasno pa mu je onemogočilo, da bi kot predavatelj umetnostne zgodovine in varstva sakralne dediščine napisal učbenik ali daljše znanstvene razprave. Zapustil pa nam je različne umetnostnozgodovinske drobce, ki so prav tako dragoceni. Do prvih publicističnih objav je prišlo, ko je leta 1954 navezal stike z uredništvom revije *Meddobje* v Buenos Airesu. Poleg pesmi je uredniku Zorku Simčiču začel pošiljati različne prispevke iz evropskega kulturnega prostora. Že leta 1954, ko je revija začela izhajati, je poročal o slikarski razstavi Zorana Mušiča v Rimu, istega leta je predstavil slovenske umetnike Lojzeta Špacapana, Lojzeta Spacala, Božidarja Jakca, Franceta in Toneta Kralja, Rika Debenjaka, Miho Maleša, Franceta Miheliča, Marija Preglja, Maksima Sedeja in Marjana Pogačnika na Beneškem bienalu. Omenimo še razpravo *Il divieto delle rappresentazioni figurative nel culto secondo l'Antico Testamento* (1963), ki jo je napisal, ko je predaval še v Rimu na Urbaniani.

Vodebovo predavanje *Dom in podoba cerkvenega občestva*, ki ga je imel v Ljubljani v župniji Marijinega oznanjenja in je leta 1972 izšlo v tisku, je daljši sodoben prispevek k pojmovanju »doma« in podobe cerkvenega občestva. Tudi krajši razmislek *Pokopališče, znamenje ustajenja* v reviji *Cerkev v sedanjem svetu* (CSS 1972, 195–196) lahko prištejemo k verskemu, umetnostnemu in duhovnemu pojmovanju naših pokopališč.

Predvsem pa nam njegovi pogovori z različnimi umetniškimi ustvarjalci kažejo njegov odnos do splošne in sakralne umetnosti. Leta 1971 je v družinski reviji *Nova mladika* objavil pogovor s Francetom Goršetom pod

naslovom *Kipar križevih potov* (NM 1971, 4.122–124), ki ga je opravil še v rimskem obdobju. Leta 1972 je objavil pogovor z arhitektom Cirilom Zazulo *Arhitekt in njegova cerkev* (NM 1972, 2.45–49), kjer se pogovarja z za tisti čas pogumnim arhitektom o novi cerkvi sv. Cirila in Metoda na Teznem v Mariboru. Istega leta je na kratko, toda zelo pozitivno predstavil novo knjigo *Opatijska cerkev v Celju* Ivana Stoparja (NM 1972, 117). Zelo dragocen je *Pogovor z Janezom Fürstom, arhitektom nove Cerkve v Grosupljem* (NM 1972, 2.45–49), zelo izvirnim in žal prehitro v prometni nesreči umrlim ustvarjalcem (1939–1975), ki je veliko obetal, saj je pripravil izjemne in izvirne načrte v sakralni arhitekturi: za cerkev v Grosupljem (1972), cerkev v Senovem (1975), cerkev v Petričevcu pri Banjaluki (1975), kapele v stolnem župnišču in Ljubljani in vrsto prenovitev v različnih cerkvah po Sloveniji, ob tem pa še številne projekte profane arhitekture v Sloveniji in na Hrvaškem. Ob poškodbi Michelangelove Pietà v vatikanski baziliki sv. Petra, ko je kip poškodoval avstralski državljani madžarskega rodu Laszlo Toth (34), je objavil daljši strokovni članek *Micheangelova Pietà in njena usoda* (NM 1972, 10.363–366). Istega leta je javnosti predstavil retrospektivno razstavo z nad 200 risbami monotipij in olj skoraj dvajsetih let Tisnikarjevega zorenja od samouka in naivca do likovno in vsebinsko zaokrožene umetniške osebnosti z naslovom *Jože Tisnikar v Slovenj Gradcu* (NM 1972, 12.476).

V letih 1972–1982 je kot tajnik škofijske komisije za cerkveno umetnost tudi uradno in strokovno pomagal pri varstvu sakralne dediščine v mariborski škofiji ter pri svetovanju o preurejanju cerkva v luči smernic drugega vaticanskega cerkvenega zbora, da bi tako tudi konkretno – s prenovo bogoslužnih prostorov – pomagali k čim bolj razumljivemu in prenovljenemu cerkvenemu bogoslužju.

Sicer je za Vodeba normalno, da je vsak duhovnik po svoji službi človek kulture, kar je nakazal v še vedno dragocenem članku *Duhovnik in kultura* (Vodeb 1985, 162–174).

2 Pesnik in mentor

Že kot osnovnošolec se je Rafko Vodeb srečeval z odlično učiteljico Anico Gabrič, polsestro znanih frančiškanov Aljančičev, prijateljico

njegove mame, ki ga je pripravljala na sprejemni izpit na klasično gimnazijo v Mariboru (SP 2002, 172). Že na paši je rad prebiral mohorske knjige, ki so bile shranjene na podstrešju v starih čebeljih panjih (171). »Bral sem Zamorčka in Angeljčka, bral sem tudi Slovenskega gospodarja, Domoljuba in Bogoljuba. Vse to smo imeli doma, ob nedeljah pa smo kupili tudi Slovenca.« (171) Vse življenje se je spominjal, da je bil na paši tako »zaverovan« v knjige, da mu je nekoč krava Žutka »prežvečila cajgast jopič« (167), tam je že tudi »zlagal pesmice« (171). Tudi v gimnaziji je pisal v razredno literarno in v zavodsko glasilo (37).

Zanimivo, da se Rafko Vodeb ni odločil za jezuita, čeprav ga je jezuit p. Florijan Ramšak, ko je izvedel, da gre na študij v Rim, v jezuitskem domu duhovnih vaj v Ljubljani novembra 1941, pred odhodom v Rim, nagovarjal, naj stopi v Družbo Jezusovo, »da tudi oni pošiljajo v tujino. V knjigi o jezuitih, ki je malo prej izšla, sem bral, da ta red pač ni za pesnika[.]« (SP 2002, 180) Zdi se, da mu je to bil pomemben argument, da ni vstopil k jezuitom, čeprav sta prav v tistem času zorela za jezuite Vladimir Truhlar (1912–1977) in Vladimir Kos (1924), ki sta Vodeba v poeziji verjetno presegla.

Po vojni je nekajkrat tudi pesmi objavil v emigrantskem tisku (*Meddobje*) in v zamejski tržaški *Mladiki*. V Rimu je leta 1953 izdal pesniško zbirko v slovenščini *Kam potujejo oblaki?* in v lastnem prevodu v italijanščini *Dove le nubi fuggono?* Leta 1958 je izdal še pesniško zbirko *Človek sem* (Buenos Aires, 1958) in leta 1994 *In vse bo luč* (Ljubljana, Družina). V Vodebovi poeziji prevladujejo meditativna lirika, impresije iz narave in miselne aforistične izpovedi (Smolik 2013, 502). Alojzij Geržinič je uglasbil pet Vodebovih pesmi: *Jesenska pesem*, *Mrak*, *Ni ti dovolj*, *Pesem* in *Žalostno pismo*.

Vodebova življenjska in literarna pot ima z drugimi zdomskimi književniki in pesniki marsikaj skupnega, predvsem dolgoletno begunstvo, toda to njegovo begunstvo ni identično z begunstvom večine zdomcev, in še nekaj je: »Vodeb se je sorazmerno zgodaj odločil za vrnitev v domovino in se dovolj uspešno vključil v matično kulturno in literarno življenje.« (SP 2002, 207)

France Pibernik, najboljši poznavalec in ocenjevalec zdomskega slovstva, tudi poezije, je predstavil Rafka Vodeba v jubilejnem zborniku *Srečanja in pogovori* (2002) z dvema prispevkoma. Sorazmerno dolg Pibernikov dopisovalni pogovor *Rafko Vodeb na poti skozi čas* (SP 2002, 165–206)

in predstavitev poezije *Pesnik Rafko Vodeb in njegova srečanja* (SP 2002, 207-219) sta glavno in najbolj celovito ovrednotenje Vodeba kot pesnika.

Vodeb je bil že v Rimu tudi mentor ter literarni kritik in »vedno vabil k novemu pisanju«, omenja Zorko Simčič (DS 236). To je tudi nadaljeval po vrnitvi v Slovenijo, ko je ocenjeval pesmi Minke Korenčan, *Pesmi*, Celovec, 1988 (Z 1989, 111), in *Pozabljenje*, Celovec, 1989 (Z 1990, 183). Imel je tudi spoštljiv odnos do manj znanih ali »obrobnih« pesnikov. Leta 1972 v zapisu *Pesnik, po poklicu kmet* predstavil Jožeta Marinka iz Loč pod Bočem, ki ob kmetovanju piše tudi pesmi (NM 1972, 5.163-167), pozneje pa v zapisu *Ančka Šumenjak, kmetica in pesnica* (NM 1972, 447-449) iz Jarenine ponosno kmetico in izraziro lirično pesnico, ki ji motive ponujata vsakdanje življenje in delo. V času urednikovanja *Nove mladike* (NM 1973-1974) je vodil rubriko *Urednikovi pomenki*, kjer je dopisnikom in pošiljateljem pesmi ter drugih besedil svetoval in jih spodbujal k pisanju.

Objavil je tudi Župančičeva *pisma Salviniju* (1911-1957), italijanskemu slovenistu, ki ga je spoznal v Rimu, ob izidu njegove antologije slovenske poezije *Semperverde e rosmarino* (Zimzelen in rožmarin), in ga odtlej vsaj enkrat na mesec s svojim težkim motorjem vozil na izlete v okoliška rimska gorska mesteca (SP 2002, 128). Šest let po Salvinijevi smrti je vdova podarila Vodebu osem Župančičevih pisem, ki jih je objavil ob stoletnici pesnikovega rojstva pa tudi v spomin na dobrega človeka in resničnega prijatelja Slovencev Salvinija. Ta objava je vsekakor dragocena za slovensko literarno zgodovino. (Z 1978, 318-323)

Lahko se vprašamo, zakaj ni napisal več pesmi. Morda zato, ker je bil tudi - že po naravi - literarni kritik in mu ni bil cilj postati pesnik. Ko Pibernik Vodeba sprašuje, ali je preusmeritev v likovno umetnost povzročila zastoje v pesniškem ustvarjanju, mu Vodeb odgovarja: »Da, prav gotovo. Je vedno tako, da se izpoveš v tistem, s čimer se zavzeteje ukvarjaš.« (SP 2002, 192.207-219) Pibernik pa je zapisal, da je imel Vodeb »moč in lepoto izražanja« (219).

3 Prevajalec in lektor

Kot prevajalec si je postavil največji spomenik že pred drugim vatikanskim cerkvenim zborom (1962–1965), ko je prevedel zajetno, 678-stransko knjigo *Jezusovo življenje* (*Vita di Gesù Cristo*) italijanskega biblicista in pisatelja Giuseppa Ricciottija (1890–1964), opremljeno z osebnim in stvarnim kazalom, ki jo je leta 1960 izdala Družba sv. Mohorja v Celovcu. V začetku 15. italijanske izdaje Ricciottijevega *Jezusovega življenja* lahko beremo, da je knjiga doživela številne prevode, celo v kitajščino. »Na ta prevod sem ponosen, saj je knjiga lepo prevedena in tudi izvirnik je kvaliteten,« je nekaj tednov pred smrtjo dejal Rafko Vodeb Boži Rustji (Rustja 2002, 7.25). Škoda, da na ovitku ali v uvodu ni nobenega izvirnega Vodebovega besedila, da bi lažje predstavili vzgibe za prevajanje te obsežne in takrat zelo znane knjige. S tem prevodom je pokazal, da je odličen prevajalec tudi daljših besedil. Prva italijanska izdaja Ricciottijevega *Jezusovega življenja* je izšla leta 1941, dve leti pred okrožnico *Divino afflante Spiritu* papeža Pija XII. (1943), ki se ukvarja z vprašanjem o znanstvenem preučevanju Svetega pisma. To je 24 let pred razglasitvijo koncilске dogmatične konstitucije o Božjem razodetju *Dei Verbum* in po izjemno kvalitetnem razvoju in študiju svetopisemskih znanosti na mnogih katoliških fakultetah in bibličnih inštitutih. Čeprav je bil biblicist Ricciotti zelo izobražen in odličen pisec, nekateri so mu celo očitali, da je pod vplivom protestantizma, je njegovo *Jezusovo življenje* danes samo še klasična katoliška svetopisemska apologetična knjiga, ki evangelije pojmuje bolj kot zgodovinska poročila, in ne kot knjige vere v vstalega Jezusa Kristusa, ki so nastale iz oznanjevanja skupnostim prvih kristjanov in iz opogumljanja različnih prvih krščanskih skupnosti. (Ravasi 1991, Michelini 2005, 225–238) Njena vrednost ostaja kot dokument za zgodovinopisje bibličnih znanosti.

Rafko Vodeb se je tri leta pred svojo smrtjo, ko je bil ves v Katoliški karizmatični prenovi, spet vrnil h »Kristusovemu življenju«, ko je prevedel knjigo *Torinski prt, Preiskava stoletja* Gaetana Intrigilla, ki je izšla leta 1999 pri založbi Družina. V nasprotju z Ricciottijevim *Jezusovim življenjem*, kjer ni v knjigi nobenega Vodebovega stavka, pa je Vodeb za *Torinski prt* pripravil uvod *Peti evangelij*, kjer je zapisal: »Z vidika krščanske duhovnosti pa je turinski prt v resnici 'peti evangelij'. Najverjetneje podrobnosti o Jezusovem trpljenju od Oljske gore do smrti na križu, ki nam jih razkrivajo moderne znanstvene metode, nam kot sveta shrlijvka prikličejo 'moža bolečin'

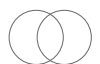
na ekran srca, ki ne more ostati ravnodušno. Najbolj pa nas prevzame tisti obraz, posebno v tridimenzionalnem prikazu.« (Intrigillo 1999, 5)

V slovenščino je Vodeb prevedel – ali sodeloval pri prevajanju – pomembne avtorje: L. J. Suenensa (*Junakinja apostolata Adel-Mary Quinn*, 1953), ki je bil prvi od kardinalov, odgovoren za Katoliško karizmatično gibanje, K. Tilmanna (*Kako danes govorimo v družini o Bogu*, 1975) in E. Mouniera (*Oseba in dejanje*, 1990). Izmed slovenskih avtorjev pa je v italijanščino prevedel Antona Trstenjaka (*Tra gli uomini*, 1957) in Vladimirja Truhlarja (*Sul mondo d'oggi*, 1967, in *Rasserenanti orizzonti conciliari*, 1969).

Pripravil je umetniško zgodovinski vodnik *Assisi* (Rim 1983) in prevedel zahtevno publikacijo *Kapela Odrešenikove matere Janeza Pavla II.* (2000, Družina), ki jo je prevajal mesec dni, »sedem ur na dan, od jutra do večera« (Rustja 2002, 7.25). Začel je tudi prevajati Rupnikovo knjigo *Reči človek*, ki je pa zaradi bolezni ni mogel dokončati (Rustja 2002, 7.26).

Zanimivo, da je Rafko Vodeb zelo zgodaj začel prevajati tudi sodobne molitve, kar lahko pomeni, da je v njih iskal pomoč za čim lepše in čim pristnejše molitveno izražanje. Leta 1974 je kot glavni urednik v družinski reviji *Nova mladika* prevedel in objavil dve molitvi španskega pisatelja Juana Ariasa Martínesa (*Moja molitev* in *Molitve dveh mladih*, NM 1974, 394.380). Leta 1975 je pri Mohorjevi družbi v Celju po zbirki Héléne J. Kocher *Avec vous – pour ceux qui souffrent* priredil kratko misel za vsak dan v letu: *Jaz sem z vami vse dni, Misli za pomoč v trpljenju*. V uvodu je nakazal, da ima sočutno in empatično srce, ko piše: »Človek, ki telesno, duševno ali duhovno trpi, ne potrebuje besed, potrebuje pa 'dobro besedo' v najglobljem in najbolj preprostem pomenu: kakor prijateljski stisk roke ali dober pogled, ki vliva pogum. Taka dobra beseda naj bi bile te misli: ne čarobno sredstvo, temveč žarek vesoljnega upanja in vere, ki sta večja in trajnejša od vsakega trpljenja.« (Kocher 1975, 5) Prevedel je tudi molitveni del v priročniku *Srečanje* Ignacia Larrañaga, ki ga je leta 1993 izdala Slovenska kapucinska provinca, in še bi lahko naštevali.

Kot urednik Mohorjeve družbe je bil lektor in urednik prve slovenske knjižne izdaje *Spisi sv. Frančiška Asiškega in sv. Klare*, ki jo je leta 1982 izdala Mohorjeva družba v Celju v 3000 izvodih. Pri opremi je svetoval,

da sta na naslovnici freski sv. Frančiška in sv. Klare navdihnjenega slikarja Simona Martinija iz spodnje cerkve sv. Frančiška v Assisiju, ki sta se mu zdeli najbolj duhovno uglašeni, saj sta obe od istega avtorja. Zato naslovnice ne krasi najbolj znana freska Cimabueja, ki je prav tako v spodnji cerkvi, in ne obraz najstarejše znane Frančiškove podobe iz Subiaca, marveč duhoven in tenkočuten Simone Martini (SP 2002, 118). Leta 1983, leto po izidu *Spisov sv. Frančiška in sv. Klare*, je v reviji *Znamenje* objavil razpravo *Sončna pesem – Hvalnica stvarstva* (Z 1983, 518–528); besedilo je pozneje še dvakrat izšlo v posebni knjigi. Za razlago Sončne pesmi je dobil močan navdih v knjigi *Le Cantique des Créatures ou les Symbolisme de l'union* (Pariz 1970) E. Leclerca. Sicer je Vodeb imel v sebi nekaj frančiškovega, saj je na zunanji steni svojega predzadnjega domovanja v Turnu, pred vhodom do kapele v obnovljenem mlinu, dal slikarki Tereziji Bastelji upodobiti sv. Frančiška Asiškega s *Sončno pesmijo*, katere posnetek je ohranjen v avtorjevi knjigi *Srečanja in pogovori* (SP 2002, 254) in v reviji *Prenova* (P 1998, 9.17). Posodobil je tudi prevod *Rožic svetega Frančiška* Alojzija Resa, ki ga je izdala Mohorjeva družba v Celju leta 1992 v 3000 izvodih. Leta 1993, ob osemstoletnici rojstva sv. Klare, je prevedel Pismo vrhovnih predstojnikov vseh štirih moških Frančiškovih redov *Klara Asiška, nova žena*, ki ga je kot Prilogo izdala revija *Brat Frančišek* (72 strani). Zdi se, da je ob Frančišku Asiškem še bolj poglobil odnos do stvarstva, do zemlje in posledično do svojih prednikov.

4 Pogovori in srečanja

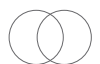
Rafko Vodeb je bil nadarjen in zelo pronicljiv voditelj pogovorov, ki jih je začel objavljati v reviji *Meddobje* (Buenos Aires). Leta 1959 je objavil zelo zanimiv in dragocen pogovor z Antonom Dermoto, tenoristom in članom Dunajske opere, in mu dal naslov *Obisk pri Antonu Dermotu* (Md 1959, 3–4.138–143). Dve leti pozneje, leta 1961, je sledil pogovor z Alekso Ivanc (*Obisk pri Aleksi Ivančevi*), akademsko slikarko, v Parizu (Md 1961, 1–2.76–82), leta 1963 z Igorjem Šentjurcem (*Celice, rak in moderna umetnost*), pisateljem in novinarjem, ki je leta 1953 emigriral v Nemčijo in tam nadaljeval s pisanjem v nemščini (Md 1963, 3–4.180–188). Tako so ohranjena zelo dragocena pričevanja s pomembnimi Slovenci, ki so živeli zunaj domovine.

Posebno usodo so imeli pogovori z Vladimirjem Truhlarjem, profesorjem na Gregoriani v Rimu, ki je v redni zbirki Mohorjeve družbe v Celju izdal dve knjigi: *Pokoncilski katoliški etos* (Redna zbirka, 1967) in *Katolicizem v poglobitvenem procesu* (Redna zbirka, 1971) ter še obsežen *Leksikon duhovnosti* v zbirki *Studenci žive vode*, prav tako pri Mohorjevi družbi v Celju (1974). »Najini pogovori – pravi Vodeb – imajo čudno usodo. Prvi (*Razgovor pod Kvirinalom*), maja 1965, je povzročil krizo revije (misli na *Meddobje*) na drugem koncu sveta in je bil objavljen šele čez eno leto v tržaški *Mladiki* (ML 1966, 1.9–12). Pa je bil tako nedolžen, da so bili nasprotniki v zadregi in so se morali zateči k laži: trdili so, da je objavljeno besedilo okrnjeno. Drugi (*Pogovor s profesorjem Vladimirjem Truhlarjem*) (SP 2002, 71–75)¹ in tretji pozimi 1970–71 (ta ni izšel niti v SP) nista nikoli zagledala luči sveta, a sta kljub temu močno razburkala duhove, tudi na visoki ravni. Strah ima pač velike oči. Najbolj so jima nasprotovali tisti, ki ju sploh niso prebrali.« (Z 1972, 89)

Rafko Vodeb in tudi Vladimir Truhlar sta dokaj »srečno« preživela drugo svetovno vojno ter povojna leta in nista imela medvojnih ter povojnih ran in travm, zato sta na slovensko komunistično oblast gledala bolj naklonjeno, morda celo malce naivno. Zorko Simčič drugače razmišlja o razlogih, zakaj v *Meddobju* niso objavili *Razgovora pod Kvirinalom*, in piše: Vodeb je bil človek »široke kulture, velik esteta. Žal, kakor se je zgodilo s še katerim visokim intelektualcem, njegova politična zrelost ni vedno tekla vstric s kulturo. Vodebova življenjska pot je zašla na neko bifurkacijo. In sva se razšla. Pa ne, kakor nekateri pišejo, zaradi njegovega *Razgovora pod Kvirinalom*, s katerim se nisem strinjal. Skrivnost ljudi, njihove geneze. Velika kultura, zavidljiva erudicija, darežljivo srce – toda zdi se, da bodisi 'ljudje kabineta' ali pa ljudje dobrih namenov, osnovanih na ne dovolj realističnem pogledu na ozadja dnevnega političnega dogajanja, ne zmorejo zaznati zank in slepil – po svetopisemsko 'tega sveta'. Kasneje, po moji vrnitvi v domovino, sva se v Ljubljani večkrat srečala. Pa tudi še potem, ko je razočaran nad marsikom v slovenski Cerkvi in nad slovensko realnostjo bolehen ležal v Mariboru.« (S 236–237) V Vodebovem »zborniku« *Srečanja in pogovori*, izdanem 17. junija 2002, nekaj tednov pred njegovo smrtjo, je na skupni fotografiji ob Rafku Vodebu in Francetu Piberniku tudi Zorko

1 Ta je izšel šele v Vodebovem zborniku *Srečanja in pogovori*.

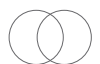
Simčič (Smodiš 2002, 25–26.10). Zdi se, da ne Vodeb in ne Simčič nista bila nikoli politika, toda vsak od njiju je imel svojo življenjsko medvojno in povojno zgodbo. Vodeb je v območju Vatikana relativno mirno in varno preživel vojna in povojna leta, četudi so bili njegovi domači med drugo svetovno vojno izseljeni. Simčič je bil prisoten, ko so vosovci na Streliški ulici v Ljubljani 18. marca 1942 umorili mariborskega Primorca Jaroslava Kiklja, njegovega nedolžnega prijatelja mladca iz Maribora, in dva dni prej prav tako mariborskega znanca križarja Frančka Župca, doživel pa je tudi ideološke umore mnogih drugih nedolžnih ljudi. Po vojni je Simčič doživel begunstvo, Vodeba – razen da je živel v Vatikanu – pa se vojna skoraj ni dotaknila. Od blizu je spremljal koncil in se tudi navduševal za pokoncilsko prenavo Cerkve.

Nekatera svoja posebna srečanja je mojstrsko ubesedil v *Pogovorih z (bolj ali manj) velikimi*, ki jih je izdal v knjigi *Pričevanja* (1984, uredil Franček Bohanec), v katero so bili vključeni še Josip Vidmar, Bratko Kreft, Ladislav Kiauta, Jože Javoršek, Franček Bohanec, Breda Pogorelec, Franc Šetinc, Miloš Mikeln, Janez Rotar, Pavle Zidar, Jože Pogačnik in Janez Strehovec. Vodebovo besedilo je objavljeno tudi v zborniku *Srečanja in pogovori* (SP 2002, 105–137). Vodeb v avtobiografskih esejih opisuje srečanja, ki jih je kot podravnatelj imel z zanimivimi ljudmi: s kardinalom Petrom Fumasonijem Biondijem, vrhovnim predstojnikom vatikanske kongregacije za širjenje vere, ki je zelo cenil slovenskega jurista dr. Leonida Pitamica; z münstermskim kardinalom Klemensom Augustom von Galenom, ki je v času nacizma javno kot »schwarzwaldski hrast« nasproval Hitlerju; z italijanskim ministrskim predsednikom Alcidom De Gasparijem, soustanoviteljem Evropske unije; z Diemom Ngo-dinh Thúcumom, poznejšim vietnamskim predsednikom in diktatorjem; z nadškofom Marcelom Lefebvrem, nadškofom v Dakarju in poznejšim oporečnikom koncila; z grofom jezuitom patrom Tattenbachom, podravnateljem Germanika; z nekdanjim jugoslovanskim kraljem Petrom, ki ga je prosil, če bi mu lahko pomagal dobiti vatikanski potni list; z G. B. Montinijem, poznejšim papežem Pavlom VI.; s pesnikom Luigijem Salvinijem, prijateljem Slovencev in slovenske poezije; s kraljem Mutesom II. iz Ugande, poznejšim šefom Ugande, z baroni v Leuvenu in s Francetom Steletom.

5 Ženska v družbi in Cerkvi

Vodeba je zanimala tudi ženska problematika v Cerkvi, saj je kar nekajkrat prevajal besedila s to problematiko. Zdi se, da ga je zelo nagovarjala prva italijanska teologinja Adriana Zarri (1910–2019), ki je bila tudi pisno navzoča v italijanskem katoliškem in družbenem prostoru. Že v prvem letniku izhajanja revije *Znamenje*, leta 1971, je objavil z Zarijevo zanimiv *Pogovor s teologinjo* (Z 1971, 262–266), kar je lahko odpiralo prvim slovenskim teologinjam obzorja za njihovo razmišljanje o položaju in službi žensk tudi v Cerkvi na Slovenskem. Leta 1975, ko se je Adriana Zarri odločila za samotarsko življenje, kar je pisno sporočila prijateljem in znancem, je prevedel to njeno »puščavniško« (eremitsko) pismo *Zakaj odhajam v samostan* (Z 1975, 553–555), ki ga Zarijeva končuje z besedami: »Dragi prijatelji, ne gre za slovo, temveč le za odpoved neposrednejši in pogostejši bližini. Toda čeprav bo zdaj manj priložnosti za snidenje, vas jemljem vse s seboj in z vami se bom srečala vsak dan v Evharistiji: ob zatonu dneva, ob drhteči in blagi uri srečanja v Emavsu, ko bi nas bilo strah, če ne bi bil z nami Gospod s svojim kruhom. V tisti domači uri večerje ste povabljeni vsi k moji mizi. Tam se bomo srečali in tam bom povedala vaša imena, drugo za drugim, Njemu. Morda si sploh ne morete misliti, kako ljubi ljudi človek, ki je na tem, da postavi med nje in sebe razdaljo, čeprav le tvarno. V tej nežni in globoki ljubezni se ne poslavljam, temveč se z vami srečujem in vas vse, vsakega posebej, pozdravljam iz svoje samote, v kateri prebivate Bog in vi.« (Z 1975, 555) Tudi v času življenja v samoti (eremitoriju) je Zarijeva ostala pisno povezana z asiškim štirinajstdnevnikom *Rocca*, ki je navdihoval Vodeba, saj je iz njega prevedel veliko člankov in poročil. Že v tretji številki *Znamenja*, 1976, je objavil zapis *Kakšna redovnica* (Z 1976, 266–267), kjer Zarijeva razmišlja o podobi redovnic v luči občestvene ekleziologije. Ob pisanju o teologinji Adriani Zarri še omenimo Papeško komisijo za ženske v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je bilo o ženski v Cerkvi podanih več vprašanj kot odgovorov (Z 1976, 351–354). V letniku 1979 objavlja *Teologijo molitve* Adriane Zarri v nadaljevanjih (Z 1979, 134–140.251–262.355–361) in njeno *Psihologijo molitve* (Z 1979, 442–448.535–544). Morda si je Vodeb izbral samotišče v mlinu v Turnu tudi po navdihu Zarijeve.

6 Urednik *Nove mladike*, *Znamenja* in *Prenove*

Že v rimskem obdobju se je Rafko Vodeb pridružil urednikoma Zorku Simčiču in Rudi Jurčecu v reviji *Meddobje*, ki jo je leta 1954 začela izdajati Slovenska kulturna akcija (SKA) v Argentini. Nekaj časa je bil tudi urednik za članke in poročila iz Evrope. Dve leti po vrnitvi iz Rima, v letih 1973–1974, je postal pri Mohorjevi družbi v Celju urednik družinske mesečne revije *Nova mladika*, kjer je objavil nekaj prevodov molitev in priredil nekaj krajših poročil, vodil pa je rubriko *Urednikovi pomenki*, kjer je svetoval mladim pisateljem in pesnikom. Dve leti pozneje je to urednikovanje opustil, ker je leta 1974 postal glavni urednik dvomesečne revije *Znamenje*.

V letih 1971–1973 je bil prvi urednik revije *Znamenje* Franc Rode, profesor na Teološki fakulteti v Ljubljani, v letih 1974–1986 je bil glavnik urednik Rafko Vodeb, odgovorni pa do leta 1985 France Vodnik. Svoje objave v *Znamenju* je Rafko Vodeb navadno podpisoval s polnim imenom, včasih pa samo z inicialkami R. V. Veliko je prevajal iz že omenjene italijanske asiške štirinajstdnevne revije *Rocca*, izdajala jo je založba »Cittadella« oz. skupnost Pro Civitate Christiana v Assisiju, ki je zbrala okrog sebe cerkveno in družbeno zavzete in angažirane kristjane, alternativce »konservativnim« kristjanom. V njej so sodelovali znani italijanski in tudi južnoameriški teologi, ki so dajali poudarek Svetemu pismu, teologiji, predvsem pastoralni, in hkrati velik pomen cerkveni in družbeni angažiranosti. Med njimi so bili Carlo Carretto, Ernesto Balducci, Carlo Maria Martini, Jean-Bertrand Aristide, Ernesto in Fernando (DJ) Cardenal, Ettore Massina, Enzo Bianchi, Giuseppe Bettori, Andrea Czortek, Filippo Gentiloni, Bruno Bettelheim, Giulio Girardi, Leonardo in Clodovis Boff, Gustavo Gutiérrez. Nekateri od njih so bili naklonjeni teologiji osvoboditve, nekateri južnoameriški celo dejavni v njej. Do marca leta 2018 je založba Cittadella izdala 2700 naslovov.

Ob daljših prevodih je v letih 1979–1991 v *Znamenju* Vodeb urejal rubriko *Na kratko*, v kateri je objavljala kratka poročila o različnih dogodkih ali osebah v Cerkvi. V tej rubriki, ki je imela od 3 do 8 strani, je veliko zanimivih poročil predvsem o cerkvenem dogajanju v letih 1979–1991. Zadnji Vodebov prispevek v rubriki *Na kratko* je izšel v prvi številki leta 1991, ko je postal glavni urednik Roman Štus, odgovorni pa Ivan Arzenšek.

7 Dejaven član Katoliške karizmatične preнове ali duhovnega toka Prenova v Duhu

Marija Bukovec, takratna urednica lista *Prenova*, je Rafka Vodeba ob njevovi zlati maši leta 1998 v pogovoru *Bog si je izvolil divje in nepriučne kraje* med drugim vprašala, ali se je leta 1988, pred desetimi leti, na romanju v Paray-le-Monial v Franciji res »spreobrnil«. In Vodeb je odgovoril: »Da, res je, v Paray-le-Monialu sem se leta 1988 spreobrnil. Aprila me je sošolka prosila, naj grem na prošnjo gospoda Marinka tja simultano prevajati, ker ona ne pozna teološke terminologije. Sprejel sem, čeprav o *Prenovi* nisem vedel skoraj nič. Dogajanje me je močno prevzelo, posebno večerna pričevanja. To je bil začetek. Doživetja milosti, ki sem jo tam čutil, so zorela v meni do 8. decembra, ko sem se v Tinjah tri ure pogovarjal s Tonetom Opetnikom. Od takrat se je moje življenje zavrtelo za 180 stopinj; začel sem hoditi v drugo smer. Do takrat sem se vseh štirideset let svojega duhovništva ukvarjal predvsem s kulturo: s pisanjem, profesuro, urednikovanjem, umetnostjo. Od takrat pa se ukvarjam skoraj izključno z duhovnimi in duhovniškimi opravili. Pišem, molim, govorim, živim drugače: bolj živo, bolj zavzeto, bolj srečno, bolj odprto, bolj vedro. Drugače spovedujem, drugače oznanjam Božjo besedo, drugače prisluhnem človeku v stiski. Vse drugače.« (P 1998, 7–8.2–3) Na seminarju Katoliške karizmatične preнове ali duhovnega toka Prenova v Duhu, ki ga je leta 1989 ob 20.000 udeležencih na stadionu v Šiški pod naslovom *Jezus živi* vodil p. Émilien Tardif, je bil Vodeb že zelo dejaven prevajalec in sledilec. Leto pozneje, leta 1990, je priredil dva priročnika za interno uporabo duhovnega toka Prenova v Duhu ali Katoliške karizmatične preнове, ki ju je izdal Župnijski urad Bohinjska Bistrica (Simon Fortuna): 1. Père Philippe, O. S. B., *Priprava na izlitje Svetega Duha*, Sedem tednov, Ljubljana 1990, in Brigitte-Violaine Aufauvre, Geneviève Constant in Etienne Garin, *Prenova v Duhu* (Qui fera taire le vent? Assemblée de prière charismatique, Pariz 1988). Še preden je bil v letih 1996–1997 urednik *Prenove*, lista Prenove v Duhu, je v njej objavljala različne prevode in priredbe, tudi v nadaljevanjih (npr. Père Philippe, O. S. B., *Hoja v Duhu*), pa tudi predavanja, ki jih je imel na srečanjih molitvenih skupin (*Vera in Slovenci – nekoč in danes, Prenova* 1995, 11.4–8). V času urejanja lista *Prenova* je vanjo redno pisal zavzete uvodnike. Leta 1996 mu je mariborski škof Kramberger dal dovoljenje »zarotovanja nad obsedenimi do preklica«. Najbrž je zato v naslednjem letniku *Prenove*, leta 1997, objavljala prilogo o paranormalnih, astroloških,

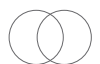
vedeževalskih, okultističnih in podobnih pojavih pod naslovom ... *temveč reši nas hudega. Amen*. Leto pred smrtjo je kot majniško oporoko ali labodji spev objavil še prevod in prireditev *Devica Marija, dar Duha* njemu takrat priljubljenega avtorja Pèra Philippeja (P 1991, 5.2–5), kjer tudi sam izpoveduje svoj odnos do Marije. Ob Vodebovi osemdesetletnici, 27. 7. 2002, mu je list *Prenova* takole čestital: »Dragi naš Rafko Vodeb, s tabo odpiramo vrata tvojega življenjskega jubileja. Skupaj stopimo skozi in se zahvalimo Gospodu za vso ljubezen in velike milostne darove, ki ti jih je v svojem neizmernem usmiljenju podaril in si jih in jih še tako nesebično in požrtvovalno deliš z nami! Ob tej priložnosti se ti iz srca zahvaljujemo za vse, kar si storil za slovensko Katoliško karizmatično prenovo ali Prenovo v Duhu, za nas in za vsakega posebej. Bog te živi, aleluja, aleluja! Blagoslovljamo te in kličemo nate moč, mir, veselje in ljubezen Svetega Duha! Tvoji hvaležni bratje in sestre.« (P 2002, 7.32) Septembrska *Prenova* 2002 pa je prinesla fotografijo, kako papež Janez Pavel II. blagoslovlja Rafka Vodeba, in ob fotografiji je zapisan kratek nekrolog: »Naš dragi Rafko je prestopil prag večnosti, kjer zdaj doživlja nedoumljivo bogastvo ljubezni Boga Očeta in Sina in Svetega Duha. S hvaležnostjo se spominjamo njegovega sodelovanja pri različnih prireditvah in srečanjih Katoliške karizmatične prenove. V 90. letih je bil urednik našega lista. Ob prvem obisku Paray-le-Moniala pred skoraj petnajstimi leti je doživel izlitje Svetega Duha. Rad je pričeval o svojem prenovljenem krščanskem življenju in ponavljal, da mu je Sveti Duh šele v Prenovi razodel bogastvo njegove duhovniške službe. Bil je zgled neutrudljivega duhovnika po Božjem Srcu. Kot duhovni svetovalec in službeni ekzorciat je potrpežljivo reševal 'izgubljene ovce', jim povijal rane in jih na svojih ramenih vračal nazaj v Očetovo hišo.« (P 2002, 9. 32)

Sklep

Česar se je lotil, pri tem je bil uspešen, mi je nekoč dejal Stanko Janežič, ko mi je pokazal na svoj portret, ki mu ga je naredil Rafko Vodeb. Bil je sicer samohodec, obenem pa multikulturnik in multileposlovec, celo multipraktik (motor, fotografiranje, slikanje, preurejanje mlina ...). Zadnjih 14 let življenja pa je živel ves v Katoliški karizmatični prenovi in ni več iskal novih in drugih »uresničitev«. Rafko Vodeb je bil nekaj povsem samosvojega, mož številnih darov in zares enkrat. Ob redni cerkveni službi je vedno

delal še kaj. Kljub temu škoda, da ni končal svoje disertacije *Kritika ruske Pravoslavne cerkve v delih Vladimira Solovjova*, ki jo je »pridno pripravljaj« pri profesorju vzhodne teologije Francozu Suppervilla (SP 2002, 183–185) v pripravljalnem letniku *ad lauream* 1948–1949, in da njegova ustvarjalna dejavnost ni prerasla v neko monumentalno delo, ki bi mu bilo mogoče odmeriti vidno mesto v zgodovini slovenskega intelektualnega snovanja. Kje je vzrok, da se ni mogel omejiti na eno samo dejavnost, nam odgovarja sam v Dnevniku 1974 (*Vračanje v življenje*): »Saj sem jo gojil (notranjo svobodo) tudi že prej, za nekatere morda celo preveč, ker se jim je zdelo, da neumno zapuščam tračnice, kjer bi šlo samo naprej, za dvomljive stranske poti. Pa niso pomislili, da je zame, za mojo notranjo svobodo, samo tista smer prava in zato edina.« (SP 2002, 152) Stanko Janežič, njegov sošolec, občudovalec in pristni prijatelj, mu je ob osemdesetletnici življenja organiziral in uredil knjigo *Srečanja in pogovori*, ki je na neki način nekaj »monumentalnega«, predvsem strokovna in pričevanjska. Knjiga Franceta Pibernika ima dva prispevka: *Rafko Vodeb na poti skozi čas* (165–206) ter *Pesnik Rafko Vodeb in njegova srečanja* (207–219). Med pomembna besedila, objavljena v knjigi *Srečanja in pogovori*, lahko štejemo avtobiografski *Pripis k zapiskom neznanega pisatelja* (138–150), avtobiografski zapis *Vračanje v življenje* (151–164) in sočasno avtobiografske in literarne zapise pod naslovom *Pogovori z (bolj ali manj) velikimi* (105–137), ki so izšli v knjigi *Pričevanja. Iz lastnih korenin* (1984). Če bi knjiga *Srečanja in pogovori* imela še izbrane izrazitejše pesmi in pogovor o obdobju 1988–2002, ko je živel z duhovnim tokom Prenova v Duhu, bi bila jubilejna knjiga še celovitejša in še bolj njegovo življenjsko »monumentalno delo«. Četudi se je Zorko Simčič glede »politike«, kar v članku navajamo, o Vodebu kritično izrazil, menim, da Rafko Vodeb ni bil politik, morda za koga tudi politično naiven, toda po značaju je bil vedno odprt za pogovor in iskanja. Zato tudi ni čudno, da se je Simčič dobra dva tedna pred Vodebovo smrtjo, 17. junija 2002, udeležil njegove osemdesetletnice v njenem srednješolskem Mariboru. Meni se je Vodeb zdel pred vstopom v duhovni tok Prenova v Duhu in po njem značajsko dokaj nespremenjen, čeprav posebnih stikov – razen delovnih – z njim nisem imel in se o politiki nisva pogovarjala ne prej in ne pozneje. Ker je bil iskateljski, komunikativen in radoveden, je bil marsikje zraven. V Rimu je rastel s koncilom, saj je koncilski dogajanja spremljal in o njih tudi poročal Slovencem po Radiu Vatikan. Podobno kot Alojz Rebula je sprejemal Edvarda Kocbeka, predvsem kot pesnika in literata, saj ga je kot politika najbrž premalo poznal. Tudi 18 let starejši

Rafkov brat Ivan, ki je bil na mariborski teologiji Kocbekov sošolec, mi je nekoč dejal, da je nekaj dni pred politično odstranitvijo, leta 1952, obiskal Kocbeka v Ljubljani in ga vprašal: »Edi, povej mi, čigav si?« in ta mu je odgovoril: »To boš izvedel čez nekaj dni.« In čez nekaj dni so Kocbeka prisilno upokojili ter umaknili iz političnega življenja.² Rafko Vodeb je bil po eni strani zelo zemeljski v pozitivnem pomenu besede, rodoljub, zgovoren, komunikativen in je prosilec ter mladim avtorjem rad svetoval, imel je žilico za mentorstvo in svetovanje, sprva literarno, v zadnjem življenjskem desetletju pa duhovno, saj se je zadnjih 14 let življenja ves predal Katoliški karizmatični prenovi, kar je v besedilu tudi argumentirano zapisano.

Kratice

A	avtobiografija <i>Vodeb, Mihael Rafael</i> , ki se nahaja v Nadškofijskem arhivu Maribor
CSS	<i>Cerkev v sedanjem svetu</i> , revija za pastoralna vprašanja
DS	<i>Dohojene stopinje</i> (France Pibernik – Zorko Simčič)
Md	<i>Meddobje</i> , Buenos Aires
NM	<i>Nova mladika</i> , družinska revija
NŠAM	Nadškofijski arhiv Maribor
P	<i>Prenova</i> , list <i>Prenova v Duhu</i>
S	<i>Sporočila slovenskih škofij</i>
SP	Srečanja in pogovori; Rafko Vodeb, <i>Srečanja in pogovori</i> , zbornik, Maribor 2002
Z	<i>Znamenje</i> , dvomesečna revija

2 Ohranjena je tudi fotografija iz leta 1970, ko so sošolci z mariborskega teološkega učilišča (šest novomašnikov letnik 1929, med njimi tudi Ivan Vodeb) povabili Kocbeka na srečanje letnika v Zreče, kjer je med mašo bral berilo.

Reference

- Bukovec, Marija.** 1998. Bog si je izvolil divje in neprivlačne kraje. Pogovor z Rafkom Vodebom ob zlati maši. *Prenova* 7-8: 2–4.
- Intrigillo, Gaetano.** 1999. *Turinski prt. Preiskava stoletja*. Ljubljana: Družina.
- Janežič, Stanko in France Pibernik, ur.** 2002. *Rafko Vodeb, Srečanja in pogovori*. Maribor: Slomškova založba.
- Kocher, Hélène J.** 1975. *Jaz sem z vami vse dni*, Misli za pomoč v trpljenju. Celje: Mohorjeva družba.
- Michellini, Giulio.** 2005. La vita di Gesù Cristo di Giuseppe Ricciotti. *Convivium Assisiense* 1: 225–238.
- Pibernik, France in Zorko Simčič.** 2019. *Dohojene stopinje*. Pogovori in dokumenti 2000–2018. Ljubljana: Beletrina.
- Pibernik, France.** 2000. Vodeb, Rafko Mihael. *Enciklopedija Slovenije* 14, 283. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Ravasi, Gianfranco.** 1991. »*IL teologo Zahrt tenta 'impossibile possibilità' di una ricostruzione della storia di Cristo*«. Il sole 24 Ore (31. marzo 1991).
- Rustja, Božo.** 2002. Bolniška soba je moja kapela. Naši preizkušani. *Ognjišče*, 24–26. julij.
- S(modiš), K(arlo).** 2002. V obzorju božjega. *Družina*, 25–26. oktober.
- Smej, Jožef.** 2002. Prof. Rafko M. Vodeb. In memoriam. *Družina*, 29. november.
- Smolik, Marjan.** 2013. Vodeb Rafko Mihael. *Slovenski biografski leksikon*, 502–503. Slovenska biografija. Ljubljana: ZRC SAZU.
- Vodeb, Rafko in drugi.** 1996. *Aleksa Ivanc Olivieri*, katalog. Ljubljana: Izseljensko društvo Slovenije v svetu.
- Vodeb, Rafko.** 1989. *Avtobiografija, Vodeb, Mihael Rafael*. Turno, 1. 2. 1989 (NŠAM).
- . 1958. *Človek sem*. Buenos Aires: Meddobje.
- . 1972. *Dom in podoba cerkvenega občestva*. Ljubljana: Župnija Marijinega oznanjenja.
- . 1953. *Dove le nubi fuggono?* Roma: Sine nomine.
- . 1984. Svet in dom. *Pričevanja*. Iz lastnih korenin. Avtobiografski eseji, 115–150. Ljubljana: Partizanska knjiga.
- . 1985. Duhovnik in kultura. *Glasnik Slovenskega duhovniškega društva* 4: 162–174.
- . 1963. *Il divieto delle rappresentazioni figurative nel culto secondo l'Antico Testamento*. Roma: Editiones Urbanianae.
- . 1994. *In use bo luč*. Ljubljana: Družina.
- . 1953. *Kam potujejo oblaki?* Rim: Alma mater.
- Vodeb, Rafko – Ožinger, Anton.** 1976. *Olimje, 300 let cerkve*. Olimje: župnija.
- . 1972. Pokopališče, znamenje vstajenja. *Cerkev v sedanjem svetu* 11-12: 195–196.
- . 2002. *Srečanja in pogovori*. Ob avtorjevi osemdesetletnici. Maribor: Slomškova založba.
- Vodeb, Rafko.** Ur. **Reven, Zdravko.** 1966. *Vesoljni cerkveni zbor*. Spominska knjiga. Celovec: Družba sv. Mohorja.

